

Sziget egy elsüllyedt világból

Egy darab ittfelgett mult a régi Pest-Budából

A Várhegy és a Rózsadomb között elterülő lapályon, ahol hajdan lajtostokocsikkal szállították a vizet az országúton, épült föl Budának egyik legjellegzetesebb városrésze, az egybeolvadt *Víziváros és Országút*. Eredetileg szegény földművesek és kézműiparosok laktak ezen a tájon. Amikor a Ganz uccában a most már lebontott telepen, Mechwart András irányításával fölépült a Ganz-törzsgyár, amelyet később a lövőházuccai telep létesítése követte, ezen a környéken helyezkedett el a gyári munkások egy része is.

A modern városi élet kivetkőztette ugyan jellegéből ezt a kerületet, maradt azonban néhány uccányi része, amely megtartotta sajátos jellegzetességeit és ha arra járunk, a macskafejes uccaköveken, az agyonnyomott tetejű, besüppedt régi, apró házak között, úgy érezzük magunkat, mintha Wells időgépén visszafelé utaznánk. A régi kövek itt külön világot élnek és mintha csak az őket taposó emberek is idomulnának hozzájuk.

Egy darab ittfelgett mult, sziget egy elsüllyedt világból a Kapás, Fazekas, Kacska, Medve, Gyorskocsi, Csapláros, Szegényház, Hattyú, Batthyány, Vándor uccák környéke. Belvárosi antikváriumok kirakataiban látunk színezett régi pesti metszeteket, a képek sarkában hajladozó szalaggal föltüntetett megjelöléssel: „anno 1820”. Igen, körülbelül egy századdal kell visszamenünk, ha látjuk az Ostrom uccában a szegletkövekbe fúródott ágyúgolyókat, amelyek még Hentzi bombázásának idejéből valók, az Iskola uccában a vas szégyenoszlop, a Hattyú uccában Mária Terézia testőreinek házat és ha halljuk, hogy a bensülött nyárspolgárok úgy beszélnek *Budapestről, mint ami nagyon messze fekszik tőlük és úgy érzik, hogy számukra az elérhető világ vége a Lánchíd oroszlánja a hídfőnél.*

— Bemegyek a városba! — mondják, ha átmennek a hídon és még az időt is nem villanyórák vagy rádióbemondások, hanem a Toldy Ferenc uccai reálgimnázium tetején elhelyezett kis ágyú déli megszólalása szerint igazítják.

Az uccáknak nincsen patinájuk, mint Nürnbergben, vagy Tirolban, szegény nép lakott itt mindig és a törzslakosság ma is nyugdíjas hivatalnokokból, levéltári és minisztériális tisztviselőkből, kisiparosokból, kiskereskedőkből és többnyire mun-

kanélküli munkásokból áll. Az értelmiség erősen bigott, virulnak a Credo-egyesületek és a kongregációk. Ez a városrész még mindig fellegvára a wolfenauai tábornak.

A legnagyobb tekintélynek errefelé a méltóságos lakók és a papok után a háztulajdonosok örvendenek, akiknek joguk van a partájok családi életébe is beleszólni, egy parti csendes dominó között. A háziasszonyok legtöbbször otthon gyúrják a kenyeret és vasárnap délelőttönként tele vannak az uccák a gyerekekkel, amint viszik és hozzák a tepsikben a rétest. Jó kudarért az Iskola uccába küldenek, ahol nagy kékflaskós szódavizeket ad a dunántúli borok mellé a *hálósipkás csapláros*. A legnagyobb eseményt nem világszenzációk, hanem a szomszédokkal való veszekedések jelentik, amiket az öregasszonyok nagy sápirozások és pletykálások közben taglalnak.

A kis udvarokban a leánderek mellett karókra tűzött üveggömbök csillognak és néhány csomónyi fű között, kis földombon ott áll a legfőbb dísz, a kis törpének minden évben újból festett gipszszobra. A lelkekben Germánia kísért és a régi *zenélőórák*, öreg gordonkák, vén spinétek Haydn, Bach, Schumann és Mendelssohn melódiáit muzsikálják. Már ujság, ha ezek helyett régi gavottok, pajkos menüettek csendülnek föl. Ahol hangosan beszélő rádiótölesér van az ablakban a szalagos könyöklőpárnák és pirosvirágos cserepek között, ott estéről estére törzsközönség verődik össze.

A macska, a papagáj és a kanári valósággal szent háziállat. A szobák legszokványosabb berendezéstárgyai a fiókos almárium, a *birsalmával telerakott fehérneműs szekrény*, amelynek tetején jó erős savanyúságok díszlenek, a falakon ovális keretben kézimunkaképek, aranyozott háziáldások, szenteltvíztartók, az ágy fölött hatalmas szentkép, régi kakukos óra, magastámlájú díván, sárgalapos emlékkönyv talán még az, inzurrekciós időkből, régi fényképalbum, japán legyezőbe bedugdosott öreg anzikszkártyák, amelyek fölött pávatoll porzik.

Minden megállapodott itt, *órapontosságú az életrend*, egy életre lefoglalt hely a kiskocsmában, a kávéházban, az Apolló-moziban és kapukules a szobaúrnak. A konyhakredencekben egymásra halmozva foszlott receptek, meg a „Volksblatt”. Errefelé nem lehet modernizálni, a Mária tér és a Batthyány tér marad Irma és Bomba tér, a jóestét marad: *kudnam*.

Biedermeier úrnak azonban a rohandó idők mégis jóestét mondanak. Egyre bontják az apró kis házakat, bérkaszárnnyák épülnek, lifttel, telefonnal, központi fűtéssel, fürdőszobával és ha Tabán csákány alá kerül, már csak alig pár ucca marad itt érintetlennek és kihaltak, romantikusnak és a szűk, görbe sikátorokban álmokat ébresztőnek. Ma még a modern divat szerint öltözködők felé végtelen lenézéssel hangzik el az ítélet: „puccot visznek”, de a Hattyú uccában az omnibusz helyett már autobusz jár és a házisapkás, papucsos öreg vízivárosiak lassan kikerülnek a Farkasrétre. Ny. I.

1. „Roll-film” előhívása

3 darab másolattal összesen

MŰTEREM, VI, Andrassy út 39

Párisi Nagy Áruház

96
fillér

Az idei nyaralók meggyőződhetnek arról, hogy nem lehet teljes a nyaralás rádió nélkül. A mai ember életében oly fontos és nélkülözhetetlen szerepet játszik a rádió, hogy ahol az hiányzik, ott enki sem érzi magát otthonosan. A rádió, úgy vidéki nyaralásnál, mint a környéki weekend-házakban, strandon, kabánokban mindenkor, de különösen kedvezőtlen időjárás esetén, kényelmes és olcsó eszköze a jó szórakozásnak. A bevált 2+1 lámpás, négypólusú hangszóróval egybeépített 7016-os Orion rádió bármely szaküzletben 86 pengőért izhavi részletfizetésre kapható. Minenkire vonatkozik az a rádió-közmonás, hogy: „Ha még nem volt — legyen, a jobb kell, Orion vegyen”. (X)